

PAPER DETAILS

TITLE: Lise Öğrencilerinde Akıllı Telefon Kullanımı ve Bağımlılığı

AUTHORS: Muhammet Ibrahim AKYÜREK

PAGES: 42-63

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1108994>

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş: 25.12. 2019 Accepted/Kabul: 03.05.2020 Published/Yayınlanma: 18.05.2020

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKILLI TELEFON KULLANIMI VE BAĞIMLILIĞI*

Muhammet İbrahim AKYÜREK**

Öz

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin akıllı telefon kullanımı ve bağımlılık düzeylerine ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde bulunan 20 resmi lisede öğrenim gören toplam 404 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği; Kwon, Kim, Cho ve Yang (2013) tarafından geliştirilmiş, Türkçe'ye uyarlaması Akın, Altundağ, Turan ve Akın (2014) tarafından yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı orta seviyeye yakın bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. İlerleyen araştırmalarda akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı ile sosyal medya, sosyalleşme, iletişim becerisi gibi değişkenler arası ilişkileri inceleyen araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı telefon, akıllı telefon kullanımı, akıllı telefon bağımlılığı, lise öğrencileri.

SMART PHONE USE AND ADDICTION OF HIGH SCHOOL STUDENTS

Abstract

The purpose of this research is to determine the perceptions of high schools related to the use of smart phone and level of addiction . Total 404 high school students studying in 20 official high schools at Ankara in 2018-2019 academic year constitute the sample of this research. Smart Phone Addiction Scale was used in the collection of research data. Smart Phone Addiction Scale; it was developed by Kwon, Kim, Cho ve Yang (2013) and adapted to Turkish by Akın, Altundağ, Turan ve Akın (2014). At the end of the research, it was found that the students' smartphone addiction is close to the medium-level. In addition, it was concluded that the perceptions of students related to the smartphone addiction level showed a significant difference according to the type of school variable; but showed no significant difference according to the gender and class level variables. In future researches, studies examining the relationships between variables such as smartphone use and addiction and social media, socialization, communication skills can be carried out.

Keywords: Smart phone, smart phone use, smart phone addiction, high school students.

1. GİRİŞ

Bilgi, iletişim ve teknoloji çağı olarak nitelendirilen günümüz dünyasında özellikle de iletişim teknolojilerinin hızlı bir şekilde gelişmesi ile kişilerarası iletişimi etkileyen farklı teknolojiler ortaya çıkmıştır. Bilgisayar, mobil cihazlar, internet ve akıllı telefonlar da bu teknolojilerin başında sayılabilir. Bu teknolojilerin aynı zamanda insan hayatının vazgeçilmez unsurları haline geldiği görülmektedir (Çalışkan, Yalçın, Aydın ve Ayık, 2017). Hemen hemen her insan tarafından sıklıkla kullanılan akıllı telefonlar, özellikle de sahip oldukları konuşma, mesajlaşma, internet, sosyal medya gibi farklı özellikleri dolayısıyla insan yaşamını kolaylaştırmakta ve gitgide daha cazip bir hale gelmektedir (Yusufoğlu, 2017). İnsanların ev, okul, işyerinde, sokakta yürürken, spor yaparken, kütüphanelerden havaalanlarına kadar birçok yerde akıllı telefonları kullandıkları görülmektedir (Tüzüntürk, 2017). Akıllı telefon, konuşma ve mesajlaşma fonksiyonlarının yanı sıra gelişmiş birtakım özelliklere sahip ve bu özellikleri hızlı bir biçimde gerçekleştirebilen bir ayardır. Akıllı telefon; fotoğraf görüntüleme, oyun oynama, video oynatma, dâhili kamera aracılığıyla ses-video oynatma veya kaydetme, e-posta, sosyal web siteleri için bazı uygulamalar geliştirebilme ve kablosuz internet özelliği dolayısıyla internette sörf yapma imkânlarına sahiptir (Samwar ve Soomro, 2013).

Akıllı telefonlar, diğer telefonlardan daha fazla bilgi saklayabilen ve işleyebilen popüler ayardlardır. İletişim amaçlı kullanımlarının yanı sıra oyun, internet, sosyal ağ kullanımı, mesajlaşma, video, multimedya ve navigasyon gibi birtakım özellikler barındırır. Mobil teknolojiye gelişmeler ve akıllı telefonların yaygınlığının artmasıyla birlikte internete erişim gittikçe daha da kolaylaşmaktadır (Demirci, Akgönül ve Akpınar, 2015). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre; Türkiye’de hanelerin %96.9’unda cep telefonu ya da akıllı telefon bulunurken, sabit telefon bulunma oranı ise %25.6 olmuştur. Bilgisayar ve internet kullanım oranları 2016 yılı Nisan ayında, 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %54.9 ve %61.2 şeklindedir. Bu oranlar, erkeklerde %64.1 ve %70.5, kadınlarda ise %45.9 ve %51.9’dur. Bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2015 yılında sırasıyla %54.8 ve %55.9’dur. İnternet kullanım amaçları incelendiğinde; 2016 yılının ilk üç ayında internet kullanan bireylerin %82.4’ü sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme ya da fotoğraf vb. içerik paylaşırken, bunu %74.5 ile paylaşım sitelerinden video izleme, %69.5 ile online haber, gazete veya dergi okuma, %65.9 ile sağlıkla ilgili bilgi arama, %65.5 ile mal ve hizmetler hakkında bilgi arama ve %63.7 ile internet üzerinden müzik dinleme (web radyo) amaçlı internet kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2016).

Akıllı telefonların çok geniş kitleler tarafından kullanıldığı ifade edilebilir. 2017 yılı verilerine göre dünya genelinde 2.32 milyar akıllı telefon kullanıcısı bulunmakta ve bu sayının 2020 yılında ise 2.87 milyara yükselmesi öngörülmektedir (Statista The Statistics Portal, 2017). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan raporda ise; 06-15 yaş grubundaki çocukların bilgisayar, internet

ve cep telefonu kullanım oranları sırasıyla %60.5, %50.8 ve %24.3'tür. 06-15 yaş grubundaki cep telefonu kullanan çocukların ortalama cep telefonu kullanmaya başlama yaşı 10 iken, 06-10 yaş grubunda ortalama başlama yaşı 7, 11-15 yaş grubunda ise 11'dir. Cep telefonu kullanım amaçları arasında ilk sırayı %92.8 ile konuşma alırken, bunu %66.8 ile oyun oynama, %65.4 ile mesajlaşma ve %30.7 ile internete girmek takip etmiştir. Cep telefonu kullanan 06-10 yaş grubu çocukların %80'i, 11-15 yaş grubu çocukların ise %62.9'u cep telefonu üzerinden oyun oynarken; 06-10 yaş grubu çocukların %29.4'ü, 11-15 yaş grubu çocukların ise %76.2'si mesajlaşmıştır (TÜİK, 2013).

Farklı araştırma verileri, akıllı telefonların ne kadar yaygın kullanıldığı hakkında fikir verebilmektedir. Gençlerin yeni teknolojilere adaptasyon süreci diğer yaştakilere oranla daha hızlı olduğundan (Aydoğdu Karaaslan ve Budak, 2012), mobil cihaz kullanımının gençler arasında daha yaygın olduğu ifade edilebilir (Walsh, White, Cox ve Young, 2011; Cholz, 2012; Cheever, Rosen, Carrier ve Chavez, 2014). Özellikle çevrimiçi iletişim ve sosyal ağlar aracılığıyla sosyalleşmeye olanak tanınması, akıllı telefonların lise ve üniversite öğrencileri arasında önemli bir araç olmasını sağlamaktadır (Hong, Chiu ve Huang, 2012). Üstelik akıllı telefon kullanımı günümüz gençlerinin karakteristik bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır (Cholz, 2012; Yılmaz, Şar ve Civan, 2015). Kişilerin akıllı telefonların çok sayıda özelliğini kullanma durumu, öğrencilerin de derslerde not tutmak yerine akıllı telefonları ile ders notlarının fotoğraf çekmelerini beraberinde getirmiştir (Aktaş ve Yılmaz, 2017).

Akıllı telefonlar internet ve sosyal medya ile birlikte yaşamımızı daha çok sanallaştırırken, günlük işlerimizi de aksatabilmektedir. Bunun yanı sıra akıllı telefonlar insanların psikolojik ve fiziksel sağlığını da etkilemekte, sık sık telefonla ilgilenen kişilerin kendilerini kaybedebildikleri, düşünme güçlerinin zayıflayabildikleri ve bireyler özellikle göz sağlığı olmak üzere ciddi sorunlar yaşayabilmektedirler (Yusufoğlu, 2017). Akıllı telefonların yaşamımızın bir parçası haline gelmesi kuşkusuz bazı sorunlara da neden olmaktadır. Bu sorunların başında da akıllı telefon bağımlılığı gelmektedir. Akıllı telefon bağımlılığı, içerisinde herhangi bir kimyasal madde barındırmayan fakat kullanılmadığında insanları psikolojik olarak olumsuz bir durum ile karşı karşıya getiren bir bağımlılık çeşididir (Minaz ve Çetinkaya Bozkurt, 2017). Akıllı telefon bağımlılığı bir tür teknolojiye olan bağımlılık şeklinde düşünülebilir (Lin, Chang, Lee, Tseng, Kuo ve Chen, 2014). Akıllı telefon bağımlılığı telefonu aşırı şekilde kullanma, kullanma isteğine engel olamama, kullanımı durdurma ya da aza indirmede problemler yaşama, kullanılmadığı durumlarda stresli olma ve kullanım süresi hakkında doğru söylememe olarak betimlenebilir (Kwon, Lee, Won, Park, Min, Hann, Gu, Choi ve Kim, 2013; Savcı ve Aysan, 2017).

Akıllı telefonların patlayan kullanımı ve bu telefonların birçok özelliği barındırması da, akıllı telefon bağımlılığı konusunu gündeme getiren önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Akıllı telefon bağımlılığı birçok açıdan internet bağımlılığına benzer olmakla birlikte; akıllı telefonlar kolay

taşınabilirlik, gerçek zamanlı internet erişimi, kolay ve doğrudan iletişim özellikleri gibi bazı farklılıklara da sahiptir. Akıllı telefon bağımlılığı da dâhil olmak üzere davranışsal bağımlılıkların tanımlanması genellikle zordur, çünkü bunlar sadece fiziksel değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik etmenlerle de ilişkilidir (Demirci, Akgönül ve Akpınar, 2015). Olumsuz etkilerine karşın bir davranışta süreklilik, davranışa katılımın kontrol altına alınmasındaki yetersizlik, zorlayıcı katılım ve davranıştan hemen önce gelen zorlama durumları davranışsal bağımlılığın temel özellikleri arasındadır. Akıllı telefon bağımlılığı ise; kullanıcıların gündelik yaşantılarını rahatsız edecek biçimde akıllı telefonların aşırı kullanımı olarak ifade edilebilir (Demirci, Akgönül ve Akpınar, 2015; Roberts, Yaya ve Manolis, 2014).

Akıllı telefon bağımlılığı, davranışsal bağımlılıklar içerisinde sayılmaktadır. Akıllı telefon kullanımının yaygınlaşmasıyla internete erişimin kolaylaşması, akıllı telefon bağımlılığı üzerine olan endişeleri artırmaktadır. Bu yeni bağımlılık türü, bilişim teknolojilerinin ilerlemesi ve internet, akıllı telefon gibi medya araçlarının hızlı gelişimiyle ortaya çıkmıştır. Bu davranışsal bağımlılık yetişkinler ve ergenlerde sıklıkla görülmeye başlamıştır. Akıllı telefonlar artık sadece mobil telefon olmaktan öte bilgisayar işlevlerine de sahip olduğundan internet haricinde pek çok farklı uygulamaya erişimi sağlayabilir. Akıllı telefonlar her ne kadar birçok kolaylık sağlasa da bağımlılık oluşturma bakımından sosyal bir problem haline dönüşebilir. Bu davranışsal bağımlılığın belirtileri arasında günlük aktivitelerde zorlanma, dürtü kontrolü bozuklukları, yoksunluk vb. durumlar görülebilir. Akıllı telefon bağımlılığı toplumda gittikçe önemli bir sorun haline gelmektedir. Akıllı telefon kullanımının gitgide popülerleşmesi, günlük yaşamda sağladığı kolaylıklarla birlikte birçok riski de beraberinde getirmektedir (Kwon vd., 2013).

Son dönemlerde akıllı telefon kullanımı ve bağımlılıkları hakkında alanyazında birtakım araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Aljomaa, Qudah, Albursan, Bakhiet ve Abduljabbar (2016) katılımcıların akıllı telefon bağımlılıkları hakkında yaptıkları araştırma sonucunda, öğrencilerin %48'inin akıllı telefon bağımlısı olduğunu tespit etmişlerdir. Kahyaoğlu Süt, Kurt, Uzal ve Özdilek (2016) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin kendi aralarında akıllı telefon kullanımının önemli ölçüde yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Çalışkan ve diğerleri (2017) öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının orta düzeye yakın bir akıllı telefon bağımlılık düzeyine sahip olduğu sonucuna erişilmiştir. Minaz ve Çetinkaya Bozkurt (2017) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık seviyeleri ve kullanım amaçları incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin akıllı telefonlarını en çok sosyal ağlara erişim amaçlı kullandıkları, akıllı telefon bağımlılıklarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yusufoglu (2017) üniversite öğrenimi gören öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada akıllı telefonlar, internet ve sosyal medyanın bireyin

gündelik yaşantısına özellikle de boş zamanlarına olan etkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin akıllı telefonla çok zaman geçirdiklerini, akıllı telefonların bireyleri bekledikleri sosyalleşme düzeyine ulaştırmadığı ve bireyler üzerinde ciddi bir bağımlılık duygusu oluşturduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Akıllı telefonların günümüz koşullarında kullanılması kaçınılmaz ve gereklidir. Özellikle araştırma ve gelişmiş iletişim ihtiyaçlarımızın karşılanmasında önemli bir teknolojik araçtır. Bu avantajlarının yanında, akıllı telefonların bilinçsiz kullanımı yoluyla birtakım sıkıntılar oluşabilmektedir. Bu sıkıntılar arasında akıllı telefon bağımlılığı sonucu meydana gelen fiziksel ve ruhsal sağlık ile sosyalleşme problemleri öncelikli olarak sayılabilir. Özellikle ergenlik ve genç çağlarında olan bireylerin akıllı telefonları bilinçli kullanmaları mevcut beşeri ve sosyal sermayelerini artırabilmelerine imkân tanıyacaktır. Bu şekilde bireylerin kişisel ve sosyal gelişimleri sağlanabilecektir.

Akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı hakkında yapılan yurtiçi ve yurtdışı çalışmalar incelendiğinde; alanyazında birtakım araştırmalar mevcut, fakat ülkemizde farklı lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin karşılaştırmalı olarak akıllı telefon kullanımı ve bağımlılık düzeylerine ilişkin algılarını araştırmaya dönük yeterli ölçüde çalışma bulunmamaktadır. Bu sebeple, farklı lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin akıllı telefon kullanımı ve bağımlılık durumlarının incelenmesi önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin akıllı telefon kullanımı ve bağımlılık düzeylerine ilişkin algılarını belirlemektir. Bu doğrultuda belirlenen alt problemler şunlardır:

1. Öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanım süresi ne kadardır?
2. Öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanım amacı nedir?
3. Öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı ne düzeydedir?
4. Öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı demografik değişkenlere (cinsiyet, okul türü ve sınıf düzeyi) göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğrencilerin algısına göre; akıllı telefon bağımlılığı, kullanım süresine göre farklılık göstermekte midir?
6. Öğrencilerin algısına göre; akıllı telefon bağımlılığı, kullanım amacına göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, kesitsel tarama modelindedir. Tarama modelinde, araştırmadaki konu veya birey bulunduğu koşullar içerisinde olduğu gibi tasvir edilmeye çalışılır (Karasar, 2015). Bu modele dayalı olarak lise öğrencilerinin akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı düzeyleri incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara il genelinde lise öğrenimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2017-2018 Öğretim Yılı Eğitim İstatistikleri'ne göre, araştırma evrenindeki toplam öğrenci sayısı 217900'dür.

Araştırmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde bulunan 20 resmi lisede öğrenim gören toplam 404 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin örnekleme alınmasında, öncelikle seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı(oranlı) örnekleme kullanılarak, evrendeki alt grupların (Anadolu Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) evrendeki ağırlıkları oranında örneklemede temsil edilmeleri sağlanmış, sonrasında ise alt evrenlerden örnekleme alma işlemi random basit yansız eleman örnekleme ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenindeki öğrencilerden toplam 404'ü örnekleme alınmıştır.

Örneklemin evreni temsil edebilmesi için ilçelerden belli oranda öğrenci ve okulun seçilmesi gerekmektedir. İlçelerin çalışmada yeterince temsil edilebilmesi için; öğrencilerin örnekleme alınmasında, öncelikle seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme alınarak, evrendeki alt grupların evrendeki ağırlıkları oranında örneklemede temsil edilmeleri sağlanmıştır, sonrasında ise alt evrenlerden örnekleme alma işlemi basit seçkisiz örnekleme ile gerçekleştirilmiştir. Basit seçkisiz ve tabakalı örnekleme yöntemleri, seçkisiz örnekleme yöntemleri arasında yer almaktadır. Seçkisizlik (yansızlık), örneklemede temel alınan birimlerin örneklem için seçilme olasılıklarının eşit olmasını tanımlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Sayısı belli olan evrenden hareketle;

N (Toplam öğrenci sayısı)= 217900

p (Belli bir özelliğe sahip olma oranı)= 0.5

q (Belli bir özelliğe sahip olmama oranı, $1-p$)= 0.5

t (Güven düzeyine karşılık gelen tablo değeri)= 1.96

d (Örnekleme hatası)= 0.05

n (Örnekleme büyüklüğü)= ?

$$n = \frac{N t^2 p q}{d^2(N - 1) + t^2 p q} = \frac{217900 \times (1.96)^2 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2 \times (217900 - 1) + (1.96)^2 \times 0.5 \times 0.5} = \frac{209.271,16}{545,7079} = 404$$

Değerler, formülde yerlerine yazılırsa $n = 404$ olarak elde edilmektedir. Buna göre çalışmanın örneklem büyüklüğü için alt sınır 404'tür. Evren ve örneklemin okul türlerine göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Evren ve örneklemin okul türlerine göre dağılımları

Evren				Örneklem			
Anadolu Lisesi	Anadolu İmam Hatip Lisesi	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Toplam	Anadolu Lisesi	Anadolu İmam Hatip Lisesi	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Toplam
95348	22621	99931	187383	175	46	183	404

Araştırma formu toplam 404 öğrenciye uygulanmış ve bu formlar üzerinden analizler yapılmıştır. Araştırmaya katılanların demografik değişkenlere ilişkin bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2. Demografik değişkenlere göre frekans ve yüzde dağılımları

	Değişken	N	%
Cinsiyet	Kız	119	29.5
	Erkek	285	70.5
Okul türü	Anadolu Lisesi	175	43.3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	45	11.1
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	184	45.5
Sınıf düzeyi	9	194	48
	10	160	39.6
	11	30	7.4
	12	20	5
	Toplam	404	100

Tabloda görüldüğü üzere; araştırmaya katılanların cinsiyete göre %29.5'i kız, %70.5'i erkek öğrencidir. Erkek öğrencilerin fazlalığı, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi örnekleminin fazla olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca araştırmaya katılanların okul türüne göre %43.3'ü Anadolu Lisesi, %11.1'i Anadolu İmam Hatip Lisesi, %45.5'i Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencisidir. Araştırmaya katılanların sınıf düzeyine göre ise %48'i 9. sınıf, %39.6'sı 10. sınıf, %7.4'ü 11. sınıf, %5'i 12. sınıf, öğrencisidir.

Veri Toplama Araçları

Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, ilk olarak Kwon, Kim, Cho ve Yang (2013) tarafından; 33 madde şeklinde geliştirilmiştir. Sonrasında ise 547 kişiye uygulanarak 10 maddelik kısa bir form geliştirilmiştir; 5'li likert yöntemi kullanılarak hazırlanmış bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Akın, Altundağ, Turan ve Akın (2014) tarafından yapılmıştır. 312 lise öğrencisine uygulanan ölçek, Türkçe'ye uyarlama aşamasında öncelikle 5 akademisyen tarafından Türkçe'ye çevrilip, sonrasında İngilizce'ye geri çevrilmiştir. Devamında ise Türkçe form üzerinde anlam ve dil bilgisi incelemeleri

yapılarak gerekli düzeltmeler neticesinde deneme amaçlı Türkçe bir form hazırlanmıştır. Bu ölçek, tek boyuttan meydana gelmektedir. Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin güvenirlik çalışmasında, standardize edilmiş Cronbach Alpha değeri bakımından güvenirliği .88 olarak bulunmuştur.

Kwon, Kim, Cho ve Yang (2013) tarafından hazırlanan “Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği” nin geçerlik çalışması sonucunda geçerlik katsayısı, Akıllı Telefon Eğilim Ölçeği için ise .76 olarak bulunmuştur. Türkçe'ye Akın ve diğerleri (2014) tarafından uyarlanan Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin yapı geçerliği için yapılan doğrulayıcı faktör analizin sonucunda ölçeğin ilk formu gibi tek boyut biçiminde uyum verdiği bulunmuştur ($\chi^2 = 56.92$, $sd = 31$, $RMSEA = .052$, $NFI = .96$, $NNFI = .97$, $IFI = .98$, $RFI = .94$, $CFI = .98$, $GFI = .96$ ve $SRMR = .052$).

Kwon, Kim, Cho ve Yang (2013) tarafından geliştirilen Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nin güvenirlik çalışmasında Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının .91 olduğu, madde-toplam korelasyonu katsayısının ise .50-.80 arasında değiştiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ölçeği Türkçe'ye uyarlayan Akın vd. (2014) tarafından yapılan çalışmada Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısının .88 olduğu, ölçeğin düzeltilmiş madde-test korelasyonlarının ise .43 ile .76 arasında değiştiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada, ölçeğin güvenirliğini test etmek amacıyla; ölçek Likert tipi olduğundan ve tek uygulamadan elde edildiğinden Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı (α) hesaplanmıştır. Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere güvenirlik katsayısı “ $\alpha = .86$ ” olarak bulunmuştur. Psikolojik bir test için hesaplanan güvenirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması, test puanlarının güvenirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2013).

Akın ve diğerleri (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Akıllı telefon bağımlılık ölçeği 5'li likert tipinde derecelendirilmiş bir ölçektir. Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçeği oluşturan tüm maddeler, düz bir şekildedir. Her bir madde “Kesinlikle katılmıyorum (1), Kısmen katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Kısmen katılıyorum (4), Kesinlikle katılıyorum (5)” biçiminde derecelendirilmiştir. Ölçekten alınan puanların yüksekliği, akıllı telefon bağımlılığının yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan ölçme aracının uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme aracı, 2018-2019 eğitim öğretim yılı “Ekim-Kasım” ayları içerisinde, liselerde öğrenim gören 404 öğrenciye araştırmacı tarafından gerekli ön açıklama yapılmak suretiyle uygulanmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde kullanılacak istatistiki analizlerin belirlenmesi amacıyla, öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Örneklem büyüklüğü 30 ve daha büyük olan gruplar üzerinden toplanan verilerin, normal dağılıma yakın dağılım gösterdikleri kabul

edilebilir ve buna göre parametrik istatistikler seçilebilir (Büyüköztürk, 2013). Böylece verilerin hesaplanmasında t-testi, aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (S), frekans (f) ve yüzde (%) tekniklerinden yararlanılmıştır. Çözümlemeler sonucunda elde edilen bulgular, 1.00-1.80 “kesinlikle katılmıyorum”, 1.81-2.60 “kısmen katılmıyorum”, 2.61-3.40 “kararsızım”, 3.41-4.20 “kısmen katılıyorum”, 4.21-5.00 “kesinlikle katılıyorum” aralıkları temel alınarak yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanım süresi incelenmiştir. Bu amaçla yapılan analizlerde frekans ve yüzde tekniklerinden yararlanılmıştır. Aşağıdaki tabloda, öğrencilerin akıllı telefon kullanım süresine ilişkin istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin akıllı telefon kullanım süresine ilişkin istatistikler

	Süre	<i>n</i>	%
Akıllı telefon kullanım süresi	1 saatten az	59	14.6
	1-3 saat arası	151	37.4
	3-5 saat arası	97	24
	5 saatten fazla	97	24
	Toplam	404	100

Tabloda görüldüğü üzere; öğrencilerin akıllı telefonu günlük olarak “1-3 saat arası” kullanım süresi %37.4 ile oran açısından en yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin akıllı telefonu günlük olarak “1 saatten az” kullanım süresi ise %14.6 ile oran açısından en düşük çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin akıllı telefonu günlük olarak “3-5 saat arası” ve “5 saatten fazla” kullanım süreleri ise %24 çıkmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanım amacı incelenmiştir. Bu amaçla yapılan analizlerde frekans ve yüzde tekniklerinden yararlanılmıştır. Aşağıdaki tabloda, öğrencilerin akıllı telefon kullanım amacına ilişkin istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin akıllı telefon kullanım amacına ilişkin istatistikler

	Amaç	<i>n</i>	%
Akıllı telefon kullanım amacı	Konuşmak	60	14.9
	Mesajlaşmak	91	22.5
	Sosyal medya	132	32.7
	Eğitim amaçlı durumlar	33	8.2
	Diğer durumlar (internette sörf yapmak, müzik dinlemek, oyun oynamak, fotoğraf-video çekmek vb.)	88	21.8
	Toplam	404	100

Tabloda görüldüğü üzere; öğrencilerin akıllı telefonu kullanım amacı olarak “sosyal medya” %32.7 ile oran açısından en yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin akıllı telefonu kullanım amacı olarak “eğitim amaçlı durumlar” ise %8.2 ile oran açısından en düşük çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin akıllı telefonu

kullanım amacı “konuşmak” %14.9, “mesajlaşmak” %22.5 ve “diğer durumlar (internette sörf yapmak, müzik dinlemek, oyun oynamak, fotoğraf-video çekmek vb.)” ise %21.8 çıkmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi incelenmiştir. Bu amaçla yapılan analizlerde aritmetik ortalama ve standart sapma tekniklerinden yararlanılmıştır. Aşağıdaki tabloda, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığına ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığına ilişkin betimsel istatistikler

Boyut	<i>n</i>	$\bar{x}$	SS
Akıllı telefon bağımlılığı	404	2.44	.95

Tablo incelendiğinde; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının “kısmen katılmıyorum” düzeyinde ($\bar{x} = 2.44$) olduğu görülmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Bu amaçla yapılan analizlerde aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi tekniklerinden yararlanılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin t-testi sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 6. Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin t-testi sonuçları

Boyut	Cinsiyet	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>S</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Akıllı telefon bağımlılığı	Kız	119	2.52	.98	402	1.14	.25
	Erkek	285	2.40	.94			

Tablo incelendiğinde; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(402) = 1.14$, $p > .05$. Bu bulgu, akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Cinsiyete göre akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin “kısmen katılmıyorum” düzeyinde bir algı vardır.

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi okul türü değişkenine göre incelenmiştir. Bu amaçla yapılan analizlerde aritmetik ortalama, standart sapma ve ANOVA tekniklerinden yararlanılmıştır. Okul türü değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 7. Okul türü değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları

Boyut	Okul türü	<i>n</i>	$\bar{X}$	SS	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Akıllı telefon bağımlılığı	Anadolu Lisesi	175	2.41	.93	5.276	.005	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi- Anadolu İmam Hatip Lisesi
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	45	2.06	.85			
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	184	2.56	.98			

Tablodaki analiz sonuçları; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları arasında okul türü değişkenine göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F= 5.276$, $p< .05$. Başka bir deyişle, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları, okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Okul türleri arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ($\bar{x}= 2.56$) grubundaki öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının Anadolu İmam Hatip Lisesi ($\bar{x}= 2.06$) grubundaki öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, tüm lise türlerinde bulunan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının “kısmen katılmıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmiştir. Bu amaçla yapılan analizlerde aritmetik ortalama, standart sapma ve ANOVA tekniklerinden yararlanılmıştır. Sınıf düzeyi değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 8. Sınıf düzeyi değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları

Boyut	Sınıf düzeyi	<i>n</i>	$\bar{X}$	SS	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Akıllı telefon bağımlılığı	9	194	2.39	.93	.660	.577	---
	10	160	2.47	.91			
	11	30	2.46	1.00			
	12	20	2.69	1.34			

Tablodaki analiz sonuçları; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları arasında sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir, $F= .660$, $p> .05$. Başka bir deyişle, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları, sınıf düzeyi değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Ayrıca, 12. sınıf dışında kalan sınıf

düzeyi gruplarında bulunan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının “kısmen katılmıyorum”; 12. sınıf düzeyi grubunda ise “kararsızım” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi kullanım süresi değişkenine göre incelenmiştir. Bu amaçla yapılan analizlerde aritmetik ortalama, standart sapma ve ANOVA tekniklerinden yararlanılmıştır. Kullanım süresi değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 9. Kullanım süresi değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları

Boyut	Kullanım süresi	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Akıllı telefon bağımlılığı	1 saatten az	59	1.88	.83	15.508	.000	1-3 saat arası-1 saatten az, 3-5 saat arası-1
	1-3 saat arası	151	2.29	.88			saat arası-1
	3-5 saat arası	97	2.68	.93			saatten az/1-3 saat arası, 5
	5 saatten fazla	97	2.77	.96			saatten fazla-1 saatten az/1-3 saat arası

Tablodaki analiz sonuçları; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları arasında kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F = 15.508$, $p < .05$. Başka bir deyişle, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları, kullanım süresi değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Kullanım süresi arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; 1-3 saat arası ($\bar{x} = 2.29$) grubundaki öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının 1 saatten az ($\bar{x} = 1.88$) grubundaki öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 3-5 saat arası ($\bar{x} = 2.68$) grubundaki öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının 1 saatten az ($\bar{x} = 1.88$) ve 1-3 saat arası ($\bar{x} = 2.29$) gruplarındaki öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 5 saatten fazla ($\bar{x} = 2.77$) grubundaki öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının 1 saatten az ($\bar{x} = 1.88$) ve 1-3 saat arası ($\bar{x} = 2.29$) gruplarındaki öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının 1 saatten az ve 1-3 saat arası gruplarında “kısmen katılmıyorum”; 3-5 saat arası ve 5 saatten fazla gruplarında ise “kararsızım” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırmanın altıncı alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi kullanım amacı değişkenine göre incelenmiştir. Bu amaçla yapılan analizlerde

aritmetik ortalama, standart sapma ve ANOVA tekniklerinden yararlanılmıştır. Kullanım amacı değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 10. Kullanım amacı değişkenine göre, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları

Boyut	Kullanım amacı	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Akıllı telefon bağımlılığı	Konuşmak	60	2.12	.95	4.316	.002	Sosyal medya-Konuşmak
	Mesajlaşmak	91	2.45	.92			
	Sosyal medya	132	2.59	.95			
	Eğitim amaçlı durumlar	33	2.06	.87			
	Diğer durumlar (internette sörf yapmak, müzik dinlemek, oyun oynamak, fotoğraf-video çekmek vb.)	88	2.56	.95			

Tablodaki analiz sonuçları; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları arasında kullanım amacı değişkenine göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F= 4.316$, $p< .05$. Başka bir deyişle, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları, kullanım amacı değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Kullanım amacı arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; sosyal medya ($\bar{x}= 2.59$) grubundaki öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının konuşmak ($\bar{x}= 2.12$) grubundaki öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, tüm kullanım amacı gruplarında bulunan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının “kısmen katılmıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanım süresi incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda; öğrencilerin akıllı telefonu günlük olarak en fazla oranda kullanımları “1-3 saat aralığı” kadar bulunmuştur. Ayrıca, öğrencilerin akıllı telefonu günlük olarak en az oranda kullanımları “1 saatten az” kadar tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanım amacı incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda; öğrencilerin akıllı telefonu kullanım amacı olarak en fazla oranda “sosyal medya” bulunmuştur. Ayrıca, öğrencilerin akıllı telefonu kullanım amacı olarak en az oranda “eğitim amaçlı durumlar” tespit edilmiştir.

Üçüncü alt problem kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı orta seviyeye yakın bulunmuştur. Bu bulgu; Kwon vd. (2013), Haug, Castro, Kwon, Filler, Kowatsch ve Schaub (2015), Aljomaa, Qudah, Albursan, Bakhiet ve Abduljabbar (2016), Kahyaoğlu Süt, Kurt, Uzal ve Özdilek (2016), Çalışkan, Yalçın, Aydın ve Ayık (2017), Bağcı (2018), Keskin (2018), Mert ve Özdemir (2018) ile Sırakaya (2018) tarafından tapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Kwon vd. (2013) tarafından yapılan araştırmada; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Haug, Castro, Kwon, Filler, Kowatsch ve Schaub (2015) tarafından yapılan araştırmada; gençlerin yarıya yakınının akıllı telefon bağımlısı olduğu bulunmuştur. Aljomaa, Qudah, Albursan, Bakhiet ve Abduljabbar (2016) tarafından yapılan araştırmada; üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının orta düzeye yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kahyaoğlu Süt, Kurt, Uzal ve Özdilek (2016) tarafından yapılan araştırmada; üniversite öğrencilerinin akıllı telefonlarını yüksek oranda kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışkan, Yalçın, Aydın ve Ayık (2017) tarafından yapılan araştırmada; öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılıklarının orta düzeye yakın olduğu tespit edilmiştir. Bağcı (2018) tarafından yapılan araştırmada; araştırmaya katılan öğrencilerin orta seviyede akıllı telefon bağımlısı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Keskin (2018) tarafından yapılan araştırmada; katılımcıların akıllı telefon bağımlılıkları, önceki çalışmalara oranla daha yüksek bulunmuştur. Mert ve Özdemir (2018) tarafından yapılan araştırmada; katılımcıların akıllı telefon kullanımı 3.19 ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Sırakaya (2018) tarafından yapılan araştırmada; ön lisans öğrencilerinin akıllı telefon kullanım durumları orta düzeyde bulunmuştur.

Araştırma bulguları ışığında; lise öğrencilerinin yüksek olmamasına rağmen akıllı telefon bağımlısı oldukları ifade edilebilir. Bu bağımlılık durumu; öğrencilerin teknoloji ile sürekli iç içe bir yaşam sürmeleri, iş ve işlemlerini (ödev, sohbet, sosyal etkinlikler vb.) akıllı telefonlar aracılığıyla yapmaya çalışmalarından kaynaklanabilir.

Dördüncü alt problem kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi demografik değişkenlere (cinsiyet, okul türü ve sınıf düzeyi) göre incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda;

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu bulgu, akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Kız ve erkek akıllı telefon kullanan öğrencilerde akıllı telefon bağımlılığı orta seviyede bulunmuştur.

Akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığına dair araştırma bulgusu; Çalışkan vd. (2017), Kuyucu (2017) ile Minaz ve Çetinkaya Bozkurt (2017) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Fakat bu bulgu; Kawasaki, Tanei ve Ogata (2006), Jenaro, Flores, Gomez-Vela, Gonzales ve Caballo (2007), Hakoama ve Hakoyama (2011), Park ve Lee (2014), Doğan ve Tosun (2016), Bağcı (2018) ve Keskin (2018) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir.

Bağcı (2018) tarafından yapılan çalışmada; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla akıllı telefon bağımlısı oldukları belirlenmiştir. Keskin (2018) tarafından yapılan çalışmada; cinsiyete göre akıllı telefon bağımlılık ölçeği puanlarının kadınlarda erkeklere oranla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Akıllı telefon bağımlılık oranlarının erkeklerde %33.7, kadınlarda ise %41.7 olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Başka bir deyişle, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları, okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir değişiklik göstermiştir. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı, Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinden daha yüksek tespit edilmiştir. Bulgular ışığında; Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin akıllı telefonla daha fazla zaman geçirdikleri ifade edilebilir. Bu durum, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin akademik ilgi ve başarılarının daha düşük olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca araştırmaya göre, farklı lise türlerinde bulunan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı orta seviyeye yakın bulunmuştur.

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Başka bir deyişle, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları, sınıf düzeyi değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Ayrıca, 12. sınıf dışında kalan sınıf düzeyi gruplarında akıllı telefon kullanan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı orta seviyeye yakın; 12. sınıf düzeyi grubunda ise orta seviyede bulunmuştur.

Akıllı telefon bağımlılığı ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığına dair araştırma bulgusu; Çalışkan vd. (2017) ile Bağcı (2018) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bağcı (2018) tarafından yapılan çalışmada; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. 11. sınıf öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının diğer sınıflarda eğitim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışkan vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada; öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılıklarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre herhangi bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Beşinci alt problem kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi kullanım süresi değişkenine göre incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları arasında kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Başka bir deyişle, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları, kullanım süresi değişkenine bağlı olarak anlamlı bir değişiklik göstermiştir. Günlük olarak 1-3 saat arası akıllı telefon kullanan öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi 1 saatten az kullanan öğrencilerden daha yüksek olarak tespit edilmiştir. 3-5 saat arası akıllı telefon kullanan öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi 1 saatten az ve 1-3 saat arası kullanan öğrencilerden daha yüksek olarak bulunmuştur. 5 saatten fazla akıllı telefon kullanan öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi 1 saatten az ve 1-3 saat arası kullanan öğrencilerden daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı 1 saatten az ve 1-3 saat arası akıllı telefon kullanan öğrencilerde orta seviyeye yakın; 3-5 saat arası ve 5 saatten fazla akıllı telefon kullanan öğrencilerde ise orta seviyede bulunmuştur. Bu bulgu; Aljomaa vd. (2016) ile Bağcı (2018) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Aljomaa vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada; akıllı telefon kullanım sıklığı arttıkça, bağımlılığın da değişmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bağcı (2018) tarafından yapılan çalışmada; akıllı telefonunu günlük 5 saatten fazla kullanan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı, akıllı telefonların kullanım sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Öğrencilerin günlük akıllı telefon kullanım süreleri arasındaki farklar incelendiğinde ise; günlük 5 saatten fazla akıllı telefon kullanan öğrencilerin, hem 0-1 saat hem de 1-3 saat arasında akıllı telefon kullanan öğrencilere göre daha fazla akıllı telefon bağımlısı oldukları belirlenmiştir.

Altıncı alt problem kapsamında; öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi kullanım amacı değişkenine göre incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları arasında kullanım amacı değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Başka bir deyişle, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyine ilişkin algıları, kullanım amacı değişkenine bağlı olarak anlamlı bir değişiklik göstermiştir. Sosyal medya amaçlı akıllı telefon kullanan öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi konuşmak amaçlı akıllı telefon kullanan öğrencilerden daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Ayrıca, akıllı telefonu farklı amaçlarla kullanan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı orta seviyeye yakın bulunmuştur.

Sosyal medya amaçlı akıllı telefon kullanan öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılığı düzeyinin başka amaçlı akıllı telefon kullanan öğrencilerden daha yüksek olduğuna dair araştırma bulgusu Bağcı (2018) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bağcı (2018) tarafından

yapılan araştırmada; akıllı telefonunu sosyal medya için kullanan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. ÖNERİLER

- Akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı konusunda lise öğrencilerine dönük olarak gerekli eğitimler düzenlenebilir, ayrıca bu konu öğretim müfredatına da konulabilir.
- Öğrencilerde akıllı telefon bağımlılığının önlenmesi veya en aza indirgenmesi noktasında, öğretmen ve okul yönetimi tarafından öğrenci aileleri ile gerekli işbirliği sağlanabilir.
- Bu araştırma, katılımcı grup olarak resmi lise öğrencilerini temel almıştır. Akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığına ilişkin farklı eğitim kurumu tür ve kademelerinde, öğrenci veya eğitimcilerle de benzer araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı düzeyi cinsiyet, okul türü ve sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmiştir. Öğrencilerin akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı düzeyi; sosyo-ekonomik durum, yaş gibi farklı demografik değişkenler açısından da araştırılabilir.
- Bu araştırmada öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı düzeyi incelenmiştir. Akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı ile sosyal medya, sosyalleşme, iletişim becerisi gibi değişkenler arası ilişkileri inceleyen araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- Bu araştırmada, öğrencilerin akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı düzeyinin belirlenmesine dönük olarak nicel yöntemden yararlanılmıştır. Benzer araştırmalar; nitel veya karma yöntemler kullanılarak da yapılabilir.

6. KAYNAKÇA

- Akın, A., Altundağ, Y., Turan, M. E., & Akın, Ü. (2014). The validity and reliability of the Turkish version of the smart phone addiction scale-short form for adolescent. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 152, 74-77.
- Aktaş, H., & Yılmaz, N. (2017). Üniversite gençlerinin yalnızlık ve utangaçlık unsurları açısından akıllı telefon bağımlılığı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3, 85-100.
- Aljomaa, S. S., Qudah, M. F. A., Albursan, I. S., Bakhiet, S. F., & Abduljabbar, A. S. (2016). Smartphone addiction among university students in the light of some variables. *Computers in Human Behavior*, 61, 155-164.
- Aydoğdu Karaaslan, İ., & Budak, L. (2012). Üniversite öğrencilerinin cep telefonu özelliklerini kullanımlarının ve gündelik iletişimlerine etkisinin araştırılması. *Journal of Yasar University*, 26(7), 4548-4525.
- Bağcı, H. (2018). Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının farklı değişkenler açısından incelenmesi: Sakarya örneği. *Turkish Studies - Information Technologies & Applied Sciences*, 13(21), 47-60.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Cheever, N. A., Rosen, L. D., Carrier, L. M., & ve Chavez, A. (2014). Out of sight is not out of mind: The impact of restricting wireless mobile device use on anxiety levels among low, moderate and high users. *Computers in Human Behavior*, 37, 290-297.
- Choliz, M. (2012). Mobile-phone addiction in adolescence: The test of mobile phone dependence (TMD). *Prog Health Sci*, 2(1), 33-44.
- Çalışkan, N., Yalçın, O., Aydın, M., & Ayık, A. (2017). BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik bir çalışma. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(22), 111-125.
- Demirci, K., Akgönül, M., & Akpınar, A. (2015). Relationship of smartphone use severity with sleep quality, depression, and anxiety in university students. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(2), 85-92.
- Doğan, U., & Tosun, H. İ. (2016). Lise öğrencilerinde problemlı akıllı telefon kullanımının sosyal kaygı ve sosyal ağların kullanımına aracılık etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(22), 99-128.

- Hakoama, M., & Hakoyama, S. (2011). The impact of cell phone use on social networking and development among college student. *The American Association of Behavioral and Social Sciences*, 15, 1-20.
- Haug, S., P. Castro, R., Kwon, M., Filler, A., Kowatsch, T., & P. Schaub, M. (2015). Smartphone use and smartphone addiction among young people in switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 299-307.
- Hong, F.-Y., Chiu, S.-I., & Huang, D.-H. (2012). A model of the relationship between psychological characteristics, mobile phone addiction and use of mobile phones by Taiwanese university female students. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2152-2159.
- Jenaro, CN., Flores, M., Gomez-Vela, F., Gonzales, G., & Caballo, C. (2007). Problematic internet and cell-phone use: Psychological, behavioral and health correlates. *Addiction Research and Theory*, 15(3), 309-320.
- Kahyaoğlu Süt, H., Kurt, S., Uzal, Ö., & Özdilek, S. (2016). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin sosyal ve eğitim hayatına etkisi. *Avrasya Aile Hekimliği Dergisi*, 5, 13-19.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel.
- Kuyucu, M. (2017). Gençlerde akıllı telefon kullanımı ve akıllı telefon bağımlılığı sorunsalı: “Akıllı telefon(kolik)” üniversite gençliği. *Global Media Journal TR Edition*, 7(14), 328-359.
- Keskin, T., Ergan, M., Başkurt, F., & Başkurt, Z. (2018). Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon kullanımı ve baş ağrısı ilişkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 864-873.
- Kwon, M., Lee, J-Y, Won, W-Y, Park, J-W, Min, J-A, Hann, C., Gu, X., Choi, J-H., & Kim, D-J. (2013). Development and validation of a smartphone addiction scale (SAS). *Plos One*, 8(2), e56936.
- Lin, Y-H., Chang, L-R., Lee, Y-H., Tseng, H-W., Kuo, T-B., & Chen, S-H. (2014). Development and validation of the smartphone addiction inventory (SPAI). *Plos One*, 9(6), e98312.
- MEB (2018). 2017-2018 öğretim yılı eğitim istatistikleri. <http://ankara.meb.gov.tr/www/egitim-istatistikleri/icerik/24> sayfasından erişilmiştir.
- Mert, A., & Özdemir, G. (2018). Yalnızlık duygusunun akıllı telefon bağımlılığına etkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(8), 88-107.
- Minaz, A., & Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2017). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin ve kullanım amaçlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(21), 268-286.
- Park, N., & Lee, H. (2014). Gender difference in social networking en smartphones: A case study of Korean college student smartphone users. *International Telecommunications Policy Review*, 21(2), 1-18.

- Roberts, J.A., Yaya, L.H.P., & Manolis, C. (2014). The invisible addiction: Cell-phone activities and addiction among male and female college students. *Journal of Behavioral Addictions*, 3(4), 254–265.
- Samwar, M., & Soomro, T. R. (2013). Impact of smartphone's on society. *Europe Journal of Scientific Research*, 98(2), 216-226.
- Savcı, M., & Aysan, F. (2017). Technological addictions and social connectedness: Predictor effect of internet addiction, social media addiction, digital game addiction and smartphone addiction on social connectedness. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 30, 202-216.
- Sırakaya, M. (2018). Ön lisans öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin akıllı telefon kullanım durumlarına göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 714-727.
- Statista The Statistics Portal (2017). Number of smartphone users worldwide from 2014 to 2020 (in billions). <https://www.statista.com/statistics/330695/number-of-smartphone-usersworldwide/sayfasından-erişilmiştir>.
- TÜİK (2013). 06-15 yaş grubu çocuklarda bilişim teknolojileri kullanımı ve medya. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866> sayfasından erişilmiştir.
- TÜİK (2016). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> sayfasından erişilmiştir.
- Tüzüntürk, S. (2017). Uyum analizi kullanarak y kuşağı akıllı telefon kullanıcılarının tüketici davranışlarının anlaşılması: Bursa örneği. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 39(1), 257-280.
- Walsh, S. P., White, K. M., Cox, S., & Young, R. M. (2011). Keeping in constant touch: The predictors of young Australians' mobile phone involvement. *Computers in Human Behavior*, 27(1), 333-342.
- Yılmaz, G., Şar, A. H., & Civan, S. (2015). Investigation of adolescent mobile phone addiction by social anxiety effect of some variable. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2(2), 20-37.
- Yusufoğlu, Ö. Ş. (2017). Boş zaman faaliyeti olarak akıllı telefonlar ve sosyal yaşam üzerine etkileri: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 6(5), 2414-2434.

Extended Abstract

Purpose

The purpose of this research is to determine the perceptions of high schools related to the use of smart phone and level of addiction .

Method

This research is in cross-sectional scanning model. The population of the study consists of high school students in the province of Ankara in 2018-2019 academic year. According to the Education Statistics of the Ministry of National Education (MONE) 2017-2018 Academic Year, the total number of students in the research universe is 217900. The sample of the study consists of 404 students studying in 20 public high schools in Ankara in 2018-2019 academic year. The Smart Phone Addiction Scale was first developed by Kwon, Kim, Cho, and Yang (2013); Developed in the form of 33 items. Necessary permissions were obtained for the application of the measurement tool used in the research. The measurement tool used in the research was applied to 404 students in high school in October-November 2018 by giving the necessary preliminary explanation by the researcher.

Results

According to the perception of data, the smartphone usage time was examined. It is for the analyzes carried out within this scope; "Smart watch phone can use up to "1-3 hours interval", which uses the maximum rate on a daily basis. Also, "less than 1 hour" is detected.

Öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon kullanım amacı incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda; öğrencilerin akıllı telefonu kullanım amacı olarak en fazla oranda "sosyal medya" bulunmuştur. Ayrıca, öğrencilerin akıllı telefonu kullanım amacı olarak en az oranda "eğitim amaçlı durumlar" tespit edilmiştir. Öğrencilerin algısına göre, akıllı telefon bağımlılığı düzeyi incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda; öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı orta seviyeye yakın bulunmuştur.

Discussion ve Conclusion

It was found that students'perceptions about the level of smartphone addiction did not show a significant difference according to gender. This finding can also be interpreted as there is no significant relationship between smartphone addiction and gender. Smartphone addiction was found to be moderate in students using smartphones.

Research findings that there is no significant relationship between smartphone addiction and gender; Hardworking et al. (2017), Kuyucu (2017), and Minaz and Çetinkaya Bozkurt (2017). But this finding; Kawasaki, Tanei and Ogata (2006), Jenaro, Flores, Gomez-Vela, Gonzales and Caballo (2007), Hakoama and Hakoyama (2011), Park and Lee (2014), Dogan and Tosun (2016), Bagci (2018) and It is not in line with the findings of Keskin (2018).

It was found that there was a significant difference between students'perceptions of smart phone addiction level according to school type variable. In other words, students'perceptions about the level of smartphone

addiction showed a significant change depending on the type of school variable. The smart phone addiction of Vocational and Technical Anatolian High School students was found to be higher than the Anatolian Imam Hatip High School students. In the light of the findings; It can be stated that Vocational and Technical Anatolian High School students spend more time by smart phone. This may be due to the lower academic interest and achievement of Vocational and Technical Anatolian High School students. In addition, according to the research, smart phone addiction of students in different high school types was found to be close to the middle level.

It was found that students' perceptions about the level of smartphone addiction did not show a significant difference according to the grade level variable. In other words, students' perceptions about the level of smartphone addiction do not change significantly depending on the grade level variable. In addition, the smartphone addiction of the students using smartphones in the class level groups outside the 12th grade is close to the middle level; In the 12th grade group, it was found to be moderate.

There was no significant relationship between smartphone addiction and class level variable. Hardworking et al. (2017) and Bağcı (2018). In the research conducted by Bağcı (2018); smart phone addiction of students did not show a significant difference according to the level of education.

Based on the results of the research, the recommendations are:

- Necessary trainings can be organized for high school students about smartphone use and addiction, and this subject can be included in the curriculum.
- In order to prevent or minimize smartphone addiction in students, the necessary cooperation with the families of students can be provided by the teacher and the school administration.
- This research was based on formal high school students as a participant group. Similar researches can be conducted with students or educators on different types and levels of educational institutions regarding smartphone use and addiction.
- In this study, the level of smartphone use and addiction were examined according to the perception of students, gender, school type and grade level. Students' level of smart phone use and addiction; socio-economic status and age.
- In this study, the level of smartphone use and addiction were examined according to the students' perception. Research can be carried out to examine the relationship between smartphone use and addiction and variables such as social media, socialization and communication skills.
- In this research, quantitative method was used to determine the level of smartphone use and addiction of students. Similar researches; qualitative or mixed methods.